

Veilig Hoorn?

*Resultaten van de enquête
naar de veiligheidssituatie
op HN 80*

Rapporteurs:
R.F.A. van den Bedem
J.J.A. Essers
V. Sabee

maart 1994

Inhoud

1	Inleiding	2
2	Onderzoeksresultaten	3
2.1	Non-respons	3
2.2	Beschrijving van het terrein en de bedrijven	5
2.3	Het criminaliteitsprobleem	7
2.3.1	Kans op slachtofferschap	11
2.4	Schade ten gevolge van criminaliteit	13
2.5	Beveiligingsbeleid	13
2.5.1	Personele middelen	14
2.6	Beveiligingsmiddelen	15
2.7	Verzekeringen	17
2.8	Politie en samenwerking	17
3	Vergelijking met andere bedrijventerreinen	21
4	Conclusie	23

1 Inleiding

In dit rapport wordt verslag gedaan van de uitkomsten van een enquête, die gehouden is op het bedrijvencolplex HN 80 te Hoorn. De rapportage is verzorgd door het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie op verzoek van een projectgroep die door de Hoornse Industrie- en Bedrijvengroep (HIB) is ingesteld. In deze projectgroep nemen de HIB, de politie, de gemeente (onder meer via het stadswachtenproject) en enkele ondernemers van HN 80 deel. In het vervolgetraject zal ook de Kamer van Koophandel bij de projectgroep worden betrokken.

De enquête heeft plaatsgevonden in het kader van de publiek-private samenwerkingsprojecten, samenwerkingsverbanden waarin politie, gemeente en bedrijfsleven samenwerken om te komen tot een vorm van functioneel toezicht op bedrijventerreinen. In het kader van deze projecten is het WODC gevraagd de rapportages te verzorgen van de resultaten van een aantal enquêtes die in dat kader bij een aantal bedrijventerreinen zullen worden afgenomen.

In dit rapport zullen eerst de uitkomsten van de enquêtes per vraag worden gepresenteerd, waarna de uitkomsten van een aantal relevante gegevens worden vergeleken met de cijfers van enkele andere bedrijventerreinen. Tenslotte wordt een aantal conclusies getrokken. Uiteraard hebben de gegevens uitsluitend betrekking op de bedrijven waarvan de vragenlijsten zijn teruggestuurd.

2 Onderzoeksresultaten

2.1 Non-respons

In totaal zijn aan 131 bedrijven op het bedrijvencomplex HN 80 in Hoorn enquête-formulieren gestuurd. Er zijn vijf bedrijven in de fase van data-verzameling van het complex vertrokken, zodat van 126 bedrijven formulieren terug verwacht konden worden. Twaalf bedrijven hebben de enquête niet zelfstandig in kunnen vullen, omdat zij onderdeel zijn van een moederbedrijf. In deze gevallen reageerde de holding. Van de 126 bedrijven hebben er 85 inderdaad een enquête-formulier teruggestuurd. Daarmee komt de respons op 97 teruggestuurde vragenlijsten (85 + 12), oftewel 77%. De respons is daarmee 7 tot 17% hoger dan bij de andere bedrijventerreinen waarvoor het WODC tot nu toe de rapportage verzorgde, waarbij eerlijkheidshalve wel opgemerkt dient te worden dat er in Hoorn meer moeite is gedaan om de respons zo hoog mogelijk te krijgen. De hogere respons kan de betrouwbaarheid ten goede komen en kan tevens een indicatie vormen voor een grotere betrokkenheid.

Hoewel de respons hoog is, moet juist bij een enquête waarbij voor de respondent mogelijk een voordeel kan worden verwacht aan deelname aan een onderzoek (het verbeteren van de veiligheidssituatie op het bedrijvencomplex), serieus aandacht worden besteed aan de non-respons van bijna 25%. Dit geldt des te meer als er relatief veel moeite is gedaan om de respons zo hoog mogelijk te krijgen. De mogelijkheid bestaat immers dat deze bedrijven niet aan de enquête hebben deelgenomen, omdat zij de huidige veiligheidssituatie niet als onvoldoende beoordelen. Ook zouden zij kunnen twijfelen aan het nut van deelname aan het onderzoek of vraagtekens kunnen zetten bij de eventuele maatregelen naar aanleiding van het onderzoek.

Bij de analyse bleek dat drie respondenten dermate weinig vragen hadden ingevuld, dat wij besloten hebben deze enquêtes buiten de rapportage te houden. Uitgaande van een totaal van 82 respondenten, blijkt dat het overgrote deel (79 respondenten, oftewel 96%) vanuit zijn of haar functie betrokken bij de beveiliging van het bedrijf. Dit is een positief punt, daar van de meeste van deze respondenten verwacht mag worden dat zij goed in de materie zijn ingevoerd, wat de betrouwbaarheid van de beantwoording van de vragen ten goede komt.

Daarnaast komt uit de gegevens naar voren dat 69 respondenten (84%) al vijf jaar of langer bij het bedrijf werkzaam zijn. Dit betekent dat de betrouwbaarheid van de trends (zoals: wordt er al dan niet een toename in de laatste jaren van de criminaliteit gesignaleerd) redelijk groot mag worden genoemd.

2.2 Beschrijving van het terrein en de bedrijven

Het bedrijventerrein HN 80 ligt in het zuidoosten van Hoorn. HN 80 wordt afgeschermd door de provinciale weg naar Enkhuizen en het IJsselmeer. Aan de overkant van de weg naar Enkhuizen zijn nog enkele andere bedrijventerreinen gelegen. Bedrijvencomplex HN 80 stamt, dat doet de naam reeds vermoeden, uit 1980.

Twee soorten van bedrijven, de industrie en de groot- en tussenhandel zijn relatief vaak aanwezig op het bedrijventerrein. Deze twee soorten van bedrijven vormen samen bijna 50% van het totaal aantal aanwezige bedrijven, het gaat hier om respectievelijk 20 en 19 bedrijven. Slechts 3 bedrijven behoren tot het bank- en verzekeringswezen en geen enkel bedrijf rekent zich tot de transport- en opslagsector. In tabel 2.1 wordt een verdeling van de bedrijven naar branche gegeven.

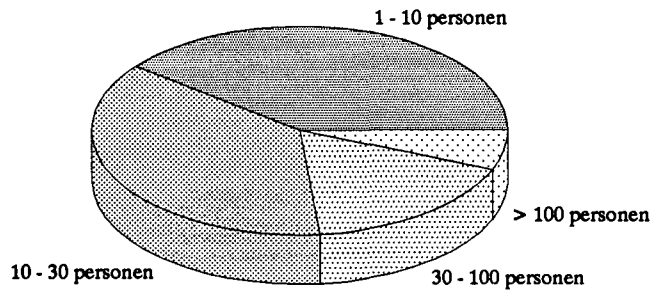
Tabel 2.1: Verdeling van de bedrijven naar branche

Branche	Absoluut	%
Industrie	20	24,7
Bouwnijverheid en installatiebedrijven	12	14,8
Groothandel en tussenpersonen in de handel	19	23,5
Detailhandel	3	3,7
Horeca	1	1,2
Autobranche	14	17,3
Transport- en opslagbedrijven	0	0,0
Bank- en verzekeringswezen	1	1,2
Anders	11	13,6

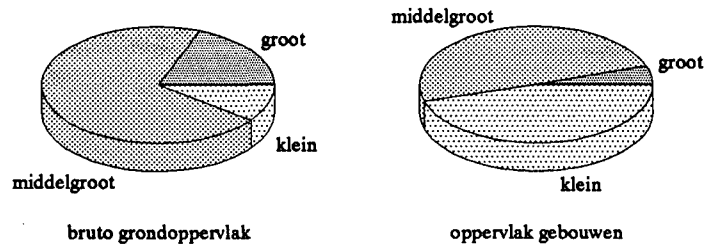
Het grootste deel van de bedrijven (77%) heeft het bedrijfspand in eigendom, 23% van de bedrijven huurt het pand. In de meeste gevallen is het bedrijf gevestigd op één lokatie, in 15% is sprake van meer lokaties op hetzelfde bedrijventerrein. In de meeste van die gevallen is het bedrijf gevestigd op twee lokaties, drie bedrijven zijn op drie, één bedrijf is op vijf lokaties gevestigd. De vragenlijsten zijn in deze gevallen zoveel mogelijk voor de gehele vestiging ingevuld. Voor 72 van de bedrijven (90%) geldt dat zij een vrijstaande vestiging hebben, in 8 gevallen waren meer bedrijven gevestigd in één pand (4 bedrijven hebben een vestiging in een 'geschakeld' bedrijfspand en twee bedrijven gaven aan 'anders' te zijn gehuisvest).

In 76,5% van de bedrijven werken 30 personen of minder (zie figuur 2.1). In 39,5% van de bedrijven werken tussen de 1 en de 10 personen, in 30 bedrijven werken tussen de 10 en de 30 personen. Er zijn vijf bedrijven die meer dan 100 werknemers hebben. Iets minder dan de helft van de respondenten heeft de vraag omtrent omzet niet ingevuld, of heeft ingevuld dat de omzet voor hen niet bekend was. De omzet bedraagt in 91% van de gevallen meer

Figuur 2.1: Indeling bedrijven naar aantal personeelsleden

Figuur 2.2: Indeling van de bedrijven naar grootte

dan een miljoen gulden, in bijna 34% van de gevallen meer dan 10 miljoen. Het aantal bedrijven met een omzet van minder dan een miljoen bedraagt 9%.

Het grondoppervlak van de verschillende bedrijfsterreinen varieert aanzienlijk, zowel qua bruto grondoppervlak, als qua ruimte die de gebouwen in beslag nemen. Als een driedeling wordt gemaakt tussen kleine bedrijven (tot 1000m²), middelgrote bedrijven (tussen 1000 en 10.000m²) en grote bedrijven (groter dan 10.000m²), dan behoort 19% tot de kleine en 10% tot de grote bedrijven¹. De overige bedrijven vallen in de groep middelgrote bedrijven en vormen met zo'n 70% de grootste groep. Het gemiddelde bruto grondoppervlak van het terrein is 5940 m². Als dezelfde indeling voor het oppervlak van de gebouwen wordt gehanteerd, dan behoort 45% tot de kleine, 50% tot de middelgrote en 5% tot de grote bedrijven. Het gemiddelde bruto grondoppervlak is hier 2784 m². Figuur 2.2 geeft de indelingen naar grootte grafisch weer.

¹ Deze indeling is door ons zelf - om redenen van duidelijkheid en vergelijkbaarheid - gemaakt en is dus niet ontleend aan andere instanties.

Bij de verschillende onderdelen van de bedrijven komt naar voren dat het grootste deel van de bedrijven beschikking heeft over een kantoor, een magazijn, een parkeerterrein en een werkplaats. In tabel 2.2 staan de diverse onderdelen genoemd, gevolgd door het aantal bedrijven dat zo'n onderdeel bezit en het daarbij behorende percentage.

Tabel 2.2: Aanwezigheid van diverse bouwkundige eenheden

Eenheid	Absoluut	%
Kantoor	76	92,7
Magazijn	71	86,6
Verkoopruimte	38	46,3
Garage	14	17,1
Werkplaats	44	53,7
Opslagterrein	38	46,3
Parkeerterrein	51	62,2
Showroom	23	28,0
Productie-afdeling	31	37,8
Anders	4	4,9

2.3 Het criminaliteitsprobleem

De criminaliteit wordt door de respondenten op het bedrijventerrein HN 80 niet als een groot probleem gezien, slechts 2,5% van de respondenten noemt het criminaliteitsprobleem voor de eigen vestiging 'zeer groot'.² Voor 26% vormt de criminaliteit een 'redelijk groot' probleem, terwijl 63% het probleem 'niet zo groot' noemt en 7% de criminaliteit zelfs 'helemaal geen probleem' vindt.

Dit neemt niet weg dat 24% van de respondenten van mening is dat het criminaliteitsprobleem voor de vestiging in de afgelopen jaren is toegenomen. Rond de 50% van de respondenten is van mening dat het criminaliteitsprobleem gelijk is gebleven (38 respondenten), terwijl 14% zegt dat het criminaliteitsprobleem voor de eigen vestiging is afgenomen. Een zesde van de respondenten wist op deze vraag geen antwoord te geven of had er geen mening over.

Het is interessant om te bekijken of de antwoorden op de vraag of er al dan niet een toename in het criminaliteitsprobleem wordt ervaren, een ander beeld geven wanneer deze aan de duur van het dienstverband van de respondent worden gerelateerd. Er mag immers verwacht worden dat respondenten die er langer werkzaam zijn een beter beeld van de ontwikkeling van de criminaliteit kunnen geven dan degenen die er korter werken. Daartoe creëerden wij twee groepen: respondenten die korter dan vijf jaar bij het bedrijf werken en

² Zie hoofdstuk 3 voor vergelijkende cijfers bij deze oordelen en paragraaf 2.3.1. voor de oordelen over de mogelijke toename van bepaalde delicten.

respondenten die vijf jaar of langer bij het bedrijf in dienst zijn. Uit de analyse blijkt het volgende: de groep die er langer werkt, is slechts bijna even vaak van mening dat de criminaliteit is toegenomen (25,0% tegen 22,2%); zij zijn in zo'n 15% van de gevallen van mening dat de criminaliteit is afgenomen - bij de groep die er korter dan vijf jaar werkt is er geen een respondent van mening dat de criminaliteit is afgenomen. Dit is een zelfde beeld als bij een ander bedrijventerrein waarover het WODC het rapport schreef: ook daar kwam naar voren dat de groep van respondenten die er korter werkzaam is, eerder van mening is dat de criminaliteit dat de criminaliteit niet is afgenomen. Daarentegen werd bij weer een ander bedrijventerrein geen enkel verband tussen deze punten aangetroffen.

Van de respondenten zegt 74%, dat het bedrijf waar zij werkzaam zijn, de afgelopen vijf jaar met een of meer vormen van criminaliteit te maken hebben gehad, terwijl 48% zegt het afgelopen jaar met criminaliteit te zijn geconfronteerd. In tabel 2.3 worden de aantallen en percentages respondenten aangegeven, die stellen dat hun bedrijf het afgelopen jaar slachtoffer is geweest van de afzonderlijke delicten, figuur 2.3 geeft deze percentages in een diagram weer.

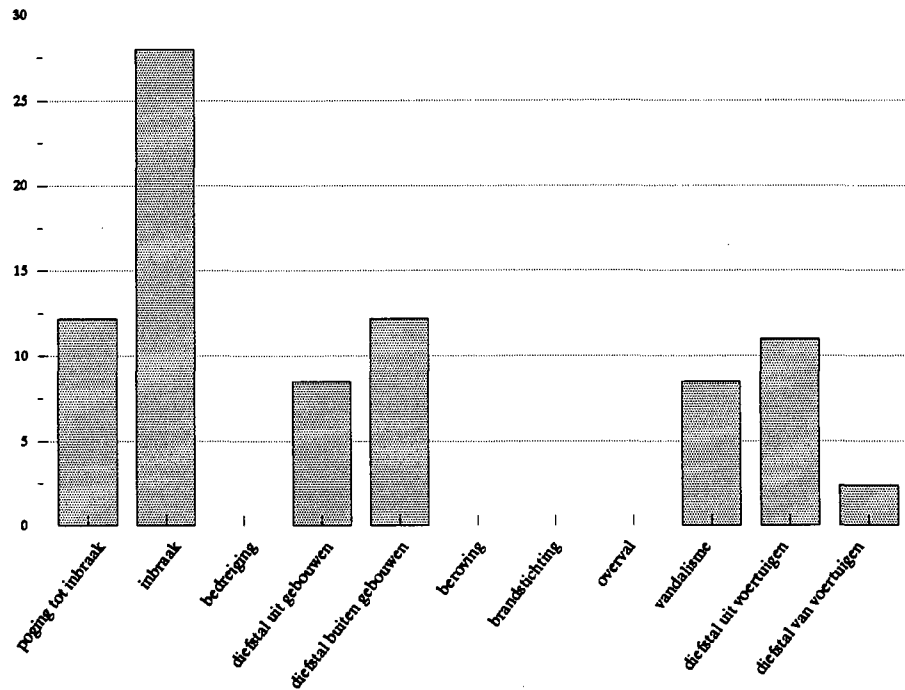
Tabel 2.3: Slachtofferschap in het afgelopen jaar

Soort delict	Absoluut	%
Poging tot inbraak	10	12,2
Inbraak	23	28,0
Bedreiging	0	0,0
Diefstal uit gebouwen	7	8,5
Diefstal buiten gebouwen	10	12,2
Beroving	0	0,0
Brandstichting	0	0,0
Overval	0	0,0
Vandalisme	7	8,5
Diefstal uit voertuigen	9	11,0
Diefstal van voertuigen	2	2,4

Met name het percentage bedrijven dat het afgelopen jaar slachtoffer is geworden van inbraak, is - in vergelijking met andere bedrijventerreinen - zeer hoog. In hoofdstuk 3 wordt HN 80 vergeleken met andere terreinen, onder meer op het gebied van slachtofferschap.

Tussen de onderscheiden delicten is er een verschil in het aantal malen dat een delict voorkomt. Vandalisme, (poging tot) inbraken en diefstallen zijn delicten waar bedrijven vaker dan eenmaal per jaar slachtoffer van blijken te worden. Hoewel de bedrijven, als er sprake is van een van deze delicten, daarmee in de meeste gevallen slechts een of twee keer in het afgelopen jaar zijn geconfronteerd, zijn er bedrijven die vaker getroffen zijn. Vandalisme is

Figuur 2.3: Slachtofferschap in het afgelopen jaar

een delict waar een bedrijven acht maal slachtoffer van werd. Drie bedrijven werden vier maal door inbraak getroffen.

Overigens dient bij delicten die betrekking hebben op voertuigen rekening te worden gehouden met het feit dat niet alle bedrijven over bedrijfsvoertuigen beschikking hebben. In dit geval blijkt echter dat alle diefstallen van of uit voertuigen betrekking hebben op bedrijfsvoertuigen.

Het is interessant om te kijken hoe de verhouding ligt tussen de confrontatie met de veel voorkomende delicten in de afgelopen vijf jaar en de confrontatie hiermee in het afgelopen jaar. Uitgaande van een gelijke spreiding zou verwacht mogen worden dat de bedrijven die in het afgelopen jaar slachtoffer zijn geworden, 20% uitmaken van de bedrijven die in de afgelopen vijf jaar slachtoffer waren. De uitkomst is echter anders: deze percentages liggen veel hoger. Van de bedrijven die bijvoorbeeld in de afgelopen vijf jaar slachtoffer van vandalisme zijn geworden, was 63% (ook) slachtoffer in het laatste jaar. Voor diefstal uit gebouwen (42%), diefstallen uit voertuigen (82%) en de andere veel voorkomende delicten geldt hetzelfde verhaal. Tabel 2.4 geeft de verhouding tussen de slachtofferpercentages per delict weer.

Tabel 2.4: Verhouding tussen slachtofferschap laatste vijf/laatste jaar

Soort delict	% vijf jaar	% laatste jaar	% verhouding
Poging tot inbraak	34,1	12,2	35,7
Inbraak	51,2	28,0	54,6
Bedreiging	1,2	0,0	0,0
Diefstal uit gebouwen	23,2	8,5	36,6
Diefstal buiten gebouwen	26,8	12,2	45,5
Beroving	1,2	0,0	0,0
Brandstichting	1,2	0,0	0,0
Overval	0,0	0,0	0,0
Vandalisme	13,4	8,5	63,4
Diefstal uit voertuigen	13,4	11,0	82,1
Diefstal van voertuigen	8,5	2,4	28,2
Totaal slachtofferschap	74,1	48,1	64,9

Het spreekt voor zich dat deze verhoudingen met name relevant zijn als het veel voorkomende delicten betreft. Interessant is de vraag of de bedrijven naar aanleiding van slachtofferschap in het afgelopen jaar naar aanleiding daarvan veiligheidsmaatregelen hebben genomen. In het algemeen kan worden gesteld dat 71% van de bedrijven die in het afgelopen jaar slachtoffer van een delict werden, naar aanleiding daarvan beveiligingsmaatregelen hebben getroffen.³

De cijfers van tabel 2.4 kunnen drie dingen aanduiden. Ten eerste zou het zo kunnen zijn dat er een (algemene) toename van de criminaliteit heeft plaatsgevonden. Daardoor is het percentage slachtoffers het afgelopen jaar hoger dan in de jaren daarvoor. Een tweede mogelijke verklaring is, dat het een selecte groep bedrijven betreft dat slachtoffer van deze delicten wordt. De derde invalshoek richt zich op de groep die aangaf in de afgelopen vijf jaar geen slachtoffer te zijn geweest: misschien hebben ze wel met deze delicten te maken gehad, maar hebben ze deze niet aangegeven op het enquêteformulier. Mogelijk zijn deze delicten niet bij de respondent bekend, of de respondenten weten het zich niet meer goed te herinneren. Uit de gegevens die wij voorhanden hebben, is het niet mogelijk aan te geven welke verklaring de juiste is. Of er daadwerkelijk van een van deze mogelijke verklaringen sprake is, zou eventueel uit een bestudering van de processen-verbaal kunnen blijken.

³ Zie 2.6 voor onder meer de getroffen bouwkundige, mechanische en elektronische maatregelen.

2.3.1 Kans op slachtofferschap

De respondenten is gevraagd aan te geven of de kans om slachtoffer te worden van een van de hierboven vermelde delicten groter is geworden ten opzichte van een aantal jaar geleden. Blijkens de antwoorden verschilt de ontwikkeling per delict in de perceptie van de respondenten. In tabel 2.5 wordt de gepercipieerde kans op slachtofferschap voor de verschillende delicten weergegeven. In figuur 2.4 worden de omvang en de groei van het criminaliteitsprobleem, zoals ervaren door de respondenten, naast elkaar weergegeven.

Tabel 2.5: Kans op slachtofferschap, in %

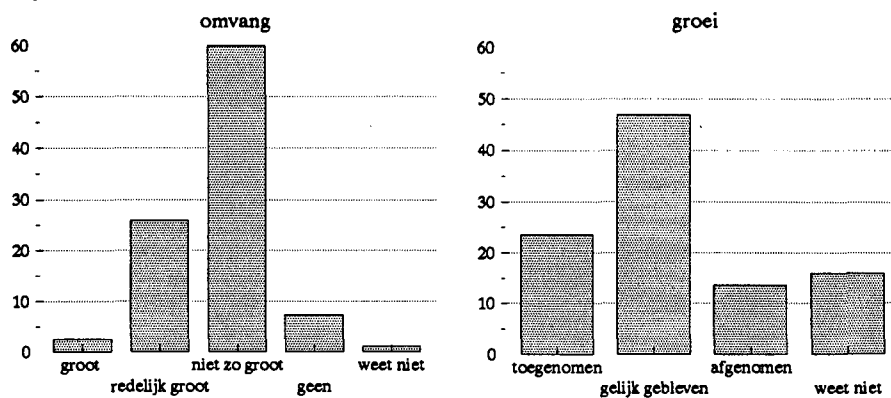
Soort delict	Groter	Gelijk	Afgenomen	Weet niet
Inbraak	47,5	26,3	13,8	12,5
Bedreiging	18,1	33,3	2,8	45,8
Diefstal uit gebouwen	30,8	35,9	7,7	25,6
Diefstal buiten gebouwen	44,7	22,4	7,9	25,0
Diefstal uit voertuigen	28,4	29,7	2,7	39,2
Diefstal van voertuigen	21,3	34,7	2,7	41,3
Beroving	15,1	23,3	0,0	61,6
Brandstichting	9,6	30,1	1,4	58,9
Overval	15,1	21,9	2,7	60,3
Vandalisme	34,2	28,8	2,7	34,2

Ook hier blijkt weer dat inbraak op HN 80 een serieus probleem is. Uit de tabel blijkt tevens dat het voor respondenten moeilijk is om de ontwikkelingen in de kans op slachtofferschap aan te geven voor delicten die weinig voorkomen. De antwoordcategorie 'weet niet' is het grootst bij de delicten waarvan de respondenten niet of nauwelijks slachtoffer zijn geworden (vergelijk tabel 2.3).

Als de vraag omtrent kans op slachtofferschap gerelateerd wordt aan de vraag omtrent slachtofferschap in het afgelopen jaar, blijkt dat (bij de veel voorkomende delicten) de door respondenten gepercipieerde toegenomen kans op slachtofferschap in sterke mate wordt ingegeven door het eigen slachtofferschap. Dit blijkt bijvoorbeeld bij de kans op vandalisme: van de respondenten die in het afgelopen jaar geen slachtoffer van vandalisme zijn geworden, vindt 30% dat de kans op vandalisme is toegenomen - voor respondenten die wel slachtoffer van vandalisme zijn geworden, geldt dat 83% van mening is dat de kans op vandalisme is toegenomen. Dit beeld komt ook naar voren bij diefstal uit voertuigen, daar zijn de percentages respectievelijk 23 en 75.⁴ Dit betekent dat de cijfers omtrent de bereidheid tot deelname aan een samenwerkingsver

⁴ Er is nauwelijks verschil te constateren als het om inbraak gaat. Dit is ook niet zo vreemd gezien het grote aantal slachtoffers van dit delict. Waarschijnlijk is een ieder op het bedrijventerrein op de hoogte van dit probleem.

Figuur 2.4: Omvang en groei van het criminaliteitsprobleem

band (zie 2.8) ook in dit licht bekeken dienen te worden. De kans is niet denkbeeldig dat respondenten die vaker slachtoffer van een delict worden (en die meer recent slachtoffer zijn geworden van een delict), eerder bereid zullen zijn om te investeren in verbeteringen van hun vestiging of het bedrijventerrein.

Een interessante vraag is of de slachtoffers evenredig per branche verdeeld zijn, of dat sommige branches meer of minder getroffen worden dan het gemiddelde. Het gemiddelde slachtofferschap over de afgelopen vijf jaar is ongeveer driekwart (74,1%). Uitgaande van minimaal een verschil van 10% of meer ten opzichte van dat gemiddelde (zowel naar boven als naar onderen toe), vallen met name de autobranche en de groothandelssector op. In de autobranche werden alle 14 bedrijven door criminaliteit getroffen, bij de groothandelsbedrijven zijn dat er 16 van de 19. Bij de bedrijven die zich tot de industrie rekenen is er daarentegen een minder negatief beeld, 12 van de 20 bedrijven werd slachtoffer. De andere branches wijken niet 10% meer of minder van het gemiddelde af. Wat betreft de autobranche wordt dit beeld bevestigd bij een vergelijking van de verschillende branches met het slachtofferschap in het afgelopen jaar. De groothandelssector zit dan ongeveer op het gemiddelde percentage. De overige branches vallen ook in de 10%-marge.⁵

Het slachtofferschap blijkt samen te hangen met de grootte van het bedrijf. De door ons gehanteerde indicator voor grootte is het aantal personeelsleden, daar de vraag naar het aantal personeelsleden door elke respondent is beantwoord, dit is niet het geval bij de vraag omtrent omzet. De categorisering van grootte

⁵ Bij deze verhoudingen is alleen gekeken naar de branches waartoe 10 of meer respondenten zich rekenen.

naar personeelsleden is gelijk aan de indeling zoals deze in paragraaf 2.2 werd gebruikt. Grotere bedrijven worden vaker slachtoffer dan kleinere bedrijven, dit geldt zowel voor slachtofferschap in de afgelopen vijf jaar, als voor slachtofferschap in het afgelopen jaar. De grootste bedrijven, met 100 of meer werknemers, werden in beide periodes alle slachtoffer van criminaliteit.

2.4 Schade ten gevolge van criminaliteit

Aan de respondenten is gevraagd een schatting te maken van de schade die volgens hen ten gevolge van de diverse vormen van criminaliteit is geleden. Van alle bedrijven die een geleden schade hebben opgegeven (27 bedrijven) wordt de jaarlijkse directe schade ten gevolge van criminaliteit geschat op f1.000,- tot f70.000,-. De gemiddelde schade is f11.571,-, de totale schade bedraagt f312.430,-.

Indien er directe schade is ten gevolge van criminaliteit, wordt in 5 gevallen ook melding gemaakt van gevolgschade. Het betrof daarbij voornamelijk kosten die betrekking hebben op de stagnering van het bedrijfsproces. Vijf bedrijven gaven een indicatie van de omvang van de gevolgschade, deze varieert van 2000 tot 10000 gulden.

Van de respondenten die schade hebben gemeld, zeggen er 5 dat er ook op een of andere wijze immateriële schade is geleden, waarbij met name onrust binnen de organisatie werd genoemd.

2.5 Beveiligingsbeleid

Een groot deel van de vragenlijst had betrekking op de beveiligingssituatie van het bedrijf waarin de respondent werkzaam is. Beveiliging vormt immers het speerpunt van het Hoornse publiek-private samenwerkingsproject. De eerste vraag van dit onderdeel betrof het algemene oordeel van de respondent over de beveiliging van de vestiging. Van de respondenten zegt 39% de beveiliging goed of zeer goed te vinden. Het oordeel 'goed' houdt in dat er hooguit enkele verbeteringen zouden kunnen worden aangebracht. Een minderheid van 13% beschouwt de beveiliging van de vestiging als 'matig' of 'slecht', terwijl 48% de beveiliging 'redelijk' vindt, wat inhoudt dat sommige zaken goed geregeld zijn, terwijl andere verbetering behoeven. In tabel 2.6 wordt een overzicht getoond van de oordelen over de beveiliging, zowel in het totaal als op de deelgebieden. Uit de tabel blijkt dat het oordeel over de veiligheid op de openbare weg het meest negatief is. In 2.8 wordt beschreven wat volgens de respondenten de punten van aandacht dienen te zijn bij het verbeteren van de beveiliging.

Tabel 2.6: Oordeel over beveiliging/veiligheid, in %

beveiliging/veiligheid	1	2	3	4	5	6
beveiliging totaal vestiging	0,0	39,0	47,6	12,2	1,2	0,0
beveiliging gebouwen vestiging	12,2	46,3	34,1	4,9	1,2	1,2
beveiliging terreinen vestiging	2,4	23,2	34,1	20,7	18,3	1,2
veiligheid openbare weg	0,0	9,9	27,2	37,0	17,3	8,6

(Legenda: 1=zeer goed, 2=goed, 3=redelijk, 4=matig, 5=slecht, 6=weet niet/geen mening)

In 56% van de bedrijven bestaat een beleid, dat is toegespitst op beveiligingsactiviteiten, bij ongeveer 40% van deze bedrijven bestaat daarnaast een beveiligingsplan (20% van het totaal aantal bedrijven die in de analyse worden betrokken).

Van de 82 respondenten antwoordden er 31 dat zij - al dan niet bij benadering - wisten hoe hoog het budget voor beveiliging was. Van deze bedrijven besteedde het grootste deel (77%) in 1993 tussen de 1.000 en 10.000 gulden aan beveiliging. Het gemiddelde beveiligingsbudget voor 1993 was f8.159,-. De kosten die jaarlijks terugkeren, maken daar ongeveer de helft van uit. Het gemiddelde van deze kosten bedraagt f3.847,-.

2.5.1 Personele middelen

Van de bedrijven op HN 80 hebben er 6 een of meerdere werknemers in dienst die beveiliging als hoofdtaak hebben. Deze medewerkers zijn gelijkmatig verspreid over de industriesector, de groot- en tussenhandel en de autobranche. Dergelijke medewerkers dienen voornamelijk zorg te dragen voor de alarmopvolging en het sleutelbeheer. Permanente bewaking wordt niet door eigen medewerkers uitgevoerd.

Deze laatste taak wordt ook niet uitgevoerd door medewerkers van een externe beveiligingsdienst. Van dit soort beveiligingsdiensten wordt door 43% van de bedrijven gebruik gemaakt. De taken die door deze diensten worden uitgevoerd, komen in de meeste gevallen overeen met die van medewerkers in dienst van het bedrijf - namelijk alarmopvolging en sleutelbeheer. Een kwart van deze bedrijven laat het externe beveiligingsbedrijf controlerondes maken.

Opvallend is dat er nauwelijks verschil in slachtofferschap bestaat tussen bedrijven die wel een extern beveiligingsbedrijf in de arm hebben genomen en bedrijven waarvoor dat niet het geval is. Met de gegevens die wij voorhanden hebben, is het echter niet goed mogelijk hiervoor een verklaring te geven.

Indien sprake is van een contract met een extern beveiligingsbedrijf, is in ongeveer de helft van de gevallen sprake van een jaarcontract, in ongeveer 40% van de gevallen van een langdurige overeenkomst. Slechts twee bedrijven nemen andere diensten van hetzelfde externe beveiligingsbedrijf af, het betrof hierbij service- en adviesdiensten. In totaal 46 bedrijven (56% van het totaal

aantal bedrijven) heeft een abonnement op een particuliere alarmcentrale (PAC).

2.6 Beveiligingsmiddelen

De meeste bedrijven (72%) zijn toegankelijk door middel van een sleutel. In andere gevallen is het bedrijf vaak toegankelijk door middel van een elektronisch systeem. Indien een bedrijf gebruik maakt van sleutels of toegangscode, wordt bijna altijd genoteerd, wie over sleutels of codes beschikt, slechts bij drie bedrijven wordt dit niet bijgehouden.

Bij de meeste bedrijven wordt geen toezicht op de buitenkant van de vestiging gehouden. Zes bedrijven laten controlerondes houden. Als vorm van toezicht op de buitenkant van de vestiging wordt in geen enkel geval toezicht door omwonenden genoemd. Om toezicht, hoewel dan niet van omwonenden, mogelijk te maken, wordt in de meeste gevallen (driekwart van alle respondenten) wel de begroeiing rond de vestiging laag gehouden.

De aanwezige bouwkundige en mechanische beveiligingsmaatregelen die in de bedrijven zijn getroffen, worden getoond in tabel 2.7. Eén respondent gaf aan niet te weten welke bouwkundige en mechanische maatregelen er zijn getroffen. Drie respondenten gaven aan dat er in hun bedrijf geen bijzondere maatregelen waren genomen.

Tabel 2.7: Getroffen bouwkundige en mechanische maatregelen

Maatregel	Absoluut	%
Verstevigd hang- en sluitwerk	43	52,4
Inbraakwerende ramen en deuren	22	26,8
Inbraakwerende kasten	13	15,9
Kluis	32	39,0
Rolluiken	7	8,5
Roldeuren	9	11,0
Terreinafscherming (hek, muur, gracht)	46	56,1
Beveiligingsloge	3	3,7
Portiersloge	3	3,7
Beveiligingsbeglazing	6	7,3
Glasafscherming	0	0,0
Beveiligde ruimten (compartimentering)	17	20,7
Anders	3	3,7

Naast deze bouwkundige en mechanische maatregelen kunnen ook elektronische maatregelen worden getroffen om de vestiging te beveiligen. Het gebruik van dit soort maatregelen wordt getoond in tabel 2.8. Geen enkele respondent gaf

aan niet te weten welke elektronische maatregelen er zijn getroffen, vier respondenten gaven aan dat er geen elektronische maatregelen zijn toegepast.

Tabel 2.8: Getroffen elektronische maatregelen

Maatregel	Absoluut	%
Inbraak alarmsysteem met luid alarm	42	51,2
Inbraak alarmsysteem met stil alarm	45	54,9
Binnenverlichting	31	37,8
Buitenverlichting (gebouwen, terrein, hekwerk)	50	61,0
Schrikverlichting	7	8,5
Brandalarmsysteem	11	13,4
Technisch alarmsysteem	3	3,7
Toegangscontrolesysteem	15	18,3
Gesloten televisiesysteem	3	3,7
Anders	1	1,2

Indien sprake is van een inbraak alarmsysteem met stil alarm is dit in 10 gevallen dit systeem door middel van een zogenaamde vastelijn met de alarmopvolger verbonden.

Het grootste deel van de alarmmeldingen blijkt loos te zijn. Tabel 2.9 geeft het aantal alarmmeldingen weer en geeft hoeveel aan van deze meldingen loos bleken te zijn.

Tabel 2.9: Alarmmeldingen en loze alarmmeldingen

Soort alarm	Aantal meldingen	Loos	%
Inbraak alarmsysteem	126	94	74,6
Brandalarmsysteem	4	4	100
Technisch alarmsysteem	12	7	58,3
Overig	0	0	0

Het feit dat zoveel meldingen loos blijken te zijn, verdient zeker de nodige aandacht. Een dergelijk hoog aantal loze alarmmeldingen zou ervoor kunnen zorgen dat de alarmopvolging minder 'serieus' wordt genomen, waardoor de objecten een lage prioriteit krijgen.

2.7 Verzekeringen

Vrijwel alle bedrijven zijn verzekerd voor de directe schade ten gevolge van diverse mogelijke incidenten. Negen respondenten zeiden echter, dat hun bedrijf niet verzekerd is tegen enige vorm van criminaliteit (8% van het totaal aantal respondenten), terwijl drie respondenten niet konden aangeven of hun bedrijf verzekerd was.

Op grond van de teruggezonden vragenformulieren is slechts globaal aan te geven, wat door de op HN 80 gevestigde bedrijven aan verzekeringen wordt uitgegeven. Veel respondenten vulden de vraag namelijk niet in, ofwel omdat zij niet weten of het bedrijf verzekerd is, ofwel omdat zij de kosten slechts bij benadering weten.

Het is, gezien de verscheidenheid in branches en de grootte van de bedrijven, zowel qua grondoppervlak als qua aantallen personeelsleden, begrijpelijk dat de verzekeringskosten bijzonder uiteenlopen. De bedragen die worden uitgegeven aan een brand/inbraakverzekering variëren bijvoorbeeld van f500,- tot f42.000,-. De totale kosten voor verzekeringen lopen uiteen van 305 gulden tot meer dan een ton. De diversiteit in bedrijven en gemaakte kosten voor verzekeringen leiden tot de conclusie, dat de vragen over het aantal afgesloten verzekeringen en de daarvoor betaalde bedragen, geen zinvolle informatie opleveren. Slechts als we de door de respondenten opgegeven 'totale kosten' hanteren (dan is er sprake van 37 respondenten), kunnen wij de gemiddelde en de 'totale' kosten aangeven. Als de respondent die aangaf meer dan een ton aan verzekeringen uit te geven, buiten beschouwing wordt gelaten⁶, dan zijn de gemiddelde totale kosten f2.563,- en de 'totale' totale kosten f871.865,-.

De op speciaal verzoek van de projectgroep opgenomen vraag omtrent de hoogte van het in het afgelopen jaar uitgekeerde schadebedrag, levert waarschijnlijk minder informatie op dan gewenst wordt. Slechts zeven respondenten gaven inzicht in deze kosten: deze variëren van 1.700 tot 14.000 gulden.

2.8 Politie en samenwerking

De oordelen over de inzet van de politie zijn op het eerste gezicht niet al te positief, hoewel men in Tilburg en Venlo negatiever antwoordde. Zeventien respondenten (21%) beantwoordden de vraag of de politie voldoende doet om de veiligheid van het bedrijventerrein te garanderen, positief. Hierbij dient echter te worden opgemerkt dat 30% 'weet niet' of 'geen mening' antwoordde, wat er op zou kunnen duiden een groot gedeelte van de respondenten nauwelijks in contact komt met politiefunctionarissen. Een verklaring hiervoor kan zijn dat veel werk dat de politie verricht - zoals nachtsurveillances - niet zichtbaar is. Dat blijkt ook uit de analyse van de vraag waarom de respondenten van oordeel zijn dat de politie in het algemeen wel of niet voldoende doet om de veiligheid van het bedrijventerrein te garanderen. Bij deze, niet door iedere

⁶ Dit is gedaan omdat dit bedrijf een 'uitschieter' is en daardoor het gemiddelde te veel beïnvloedt.

respondent ingevulde, open vraag wordt relatief vaak aangegeven dat men de politie weinig op het bedrijventerrein ziet. Dit kan betekenen dat de politie, in het kader van het samenwerkingsproject, er goed aan zou doen gerichter informatie over haar functioneren te verstrekken. Dat zou het oordeel over het functioneren van de politie en het oordeel over een eventuele samenwerking kunnen verbeteren. Tabel 2.10 geeft de oordelen over de politie weer.

Tabel 2.10: Oordeel over inzet politie

Oordeel	Absoluut	%
Voldoende	17	21,0
Niet voldoende	23	28,4
Weet niet	25	30,9
Geen mening	16	19,8

Voor de bedrijven die in het afgelopen jaar slachtoffer zijn geworden van delicten liggen de percentages van tabel 2.10 als volgt: 15,8% vindt de inzet van de politie voldoende, 39,5% meent dat de inzet onvoldoende is, 26,3% weet het niet en 18,4% heeft geen mening. Bij de groep die in de afgelopen vijf jaar slachtoffer is geworden, zijn deze cijfers respectievelijk 18,6%, 32,2%, 27,1% en 22%. Er is dus een licht verband tussen slachtofferschap en het oordeel over de inzet van de politie - (recent) slachtofferschap hangt samen met een minder positief oordeel over de politie. Dit werd ook bij enkele andere bedrijventerreinen aangetroffen.

Het merendeel van de respondenten (76%) zegt bij incidenten altijd aangifte te doen bij de politie. Anderen zeggen soms of zelden aangifte te doen, terwijl twee respondenten opgeven, bij incidenten nooit aangifte te doen. De redenen om geen aangifte te doen zijn divers, maar één daarvan worden relatief vaak genoemd: het feit dat de ondernemingen het delict niet ernstig genoeg vinden.

Hoewel in paragraaf 2.5 werd aangegeven, dat veel respondenten de beveiliging van het eigen bedrijf als 'goed' of 'zeer goed' beschouwen, is meer dan de helft van de respondenten (60%) toch van mening dat de beveiliging van het bedrijventerrein of de eigen vestiging verbeterd moet worden. Slechts 8 respondenten (10%) is van mening dat de beveiliging geen verbetering behoeft, terwijl 23 respondenten (29%) hierover geen mening hebben. Tabel 2.11 geeft waar volgens de respondenten bij het verbeteren van de beveiliging vooral op gelet dient te worden.

Tabel 2.11: Punten van aandacht bij het verbeteren van beveiliging

Te beveiligen object	Absoluut	%
Gebouwen	24	29,3
Bedrijfsterreinen buiten	35	42,7
Parkeerterreinen	14	17,1
Openbare weg	19	23,2
Anders	11	13,4

Op de vraag of men mee wenst te doen aan een beveiligingsconcept voor het bedrijventerrein, antwoordden 26 respondenten 'ja'. Slechts 5 respondenten beantwoordden deze vraag ontkennend. De meerderheid van de bedrijven (62%) wenst 'misschien' mee te doen aan een dergelijk concept.

De belangrijkste redenen om hier eventueel aan mee te doen, zijn het verbeteren van de beveiliging (53 maal genoemd) en het verlagen van het aantal delicten (32 maal genoemd). Verder worden het verlagen van de kosten genoemd (23 maal), verzekeringstechnische redenen (21 maal) en het verbeteren van de relatie met de politie (4 maal).

Een kwart van de respondenten (deze vraag is door 76 respondenten ingevuld) is onvoorwaardelijk bereid om investeringen te doen in de beveiliging van de eigen vestiging of het totale bedrijventerrein.⁷ Het grootste deel (59%) zegt 'misschien' investeringen te willen doen. Slechts één respondent is niet bereid om investeringen te doen in de beveiliging. De overige 11 respondenten gaven aan deze beslissing niet zelfstandig te kunnen nemen of antwoordden 'anders'. Uit de analyses blijkt dat er geen samenhang is tussen grootte (zowel qua omzet als qua personeelsleden) en bereidwilligheid tot investeren. Het blijkt tevens dat het grootste deel van de respondenten (79%) geïnteresseerd is in een voorlichtingsbijeenkomst over de resultaten van de enquête en voorstellen voor een beveiligingsconcept voor het bedrijventerrein.

Ten slotte komt de vraag van paragraaf 2.3.1 terug: is het zo dat de slachtoffers onder de bedrijven meer bereid zijn tot investeringen dan degenen die niet met criminaliteit zijn geconfronteerd? In tabel 2.12 staan slachtofferschap en bereidheid tot investeren tegen elkaar afgezet. Daarbij is voor de groep die geen slachtoffer is geworden van enige vorm van criminaliteit gekeken naar slachtofferschap in de afgelopen vijf jaar.

⁷ Van de drie respondenten die buiten de analyse zijn gelaten antwoordde er één 'ja' en antwoordden er twee 'misschien' op de vraag naar mogelijke investeringen.

Tabel 2.12: Bereidheid tot investeren, in %

Slachtofferschap	bereid	misschien	niet bereid
Geen slachtoffer geweest	14,3	85,7	0,0
Slachtoffer laatste vijf jaar	34,0	64,0	2,0
Slachtoffer laatste jaar	37,5	62,5	0,0

(De overige antwoordcategorieën zijn hier niet opgenomen, de bovenstaande zijn naar 100 gepercenteerd.)

De tabel geeft aan dat er een verband tussen recent slachtofferschap en bereidheid tot investeren bestaat. Het blijkt opnieuw dat met name recente ervaringen met criminaliteit van invloed zijn op de oordeelsvorming, zoals in paragraaf 2.3.1 al werd aangegeven.

3 Vergelijking met andere bedrijventerreinen

Aan de hand van de cijfers die naar voren komen uit andere door het WODC uitgevoerde onderzoeken naar publiek-private samenwerking, kan een vergelijking gemaakt worden waaruit de relatieve positie van HN 80 ten opzichte van andere bedrijventerreinen blijkt. De relevante gegevens van HN 80 zullen worden gerelateerd aan soortgelijke gegevens van een bedrijventerrein in Venlo en een Tilburgs bedrijvencomplex.⁸

De inschatting van criminaliteit als een probleem komt nagenoeg overeen met de andere bedrijventerreinen: slechts een zeer laag percentage beschouwt de criminaliteit als een ernstig probleem (HN 80 2,5%, Venlo 2,7% en Tilburg 5,4 %). Wat betreft de opvattingen over de groei van de criminaliteit neemt HN 80 een tussenpositie in. Op HN 80 bedraagt het percentage respondenten, dat van mening is dat de criminaliteit is gestegen, 24%. De percentages van Venlo en Tilburg zijn respectievelijk 34 en 17.

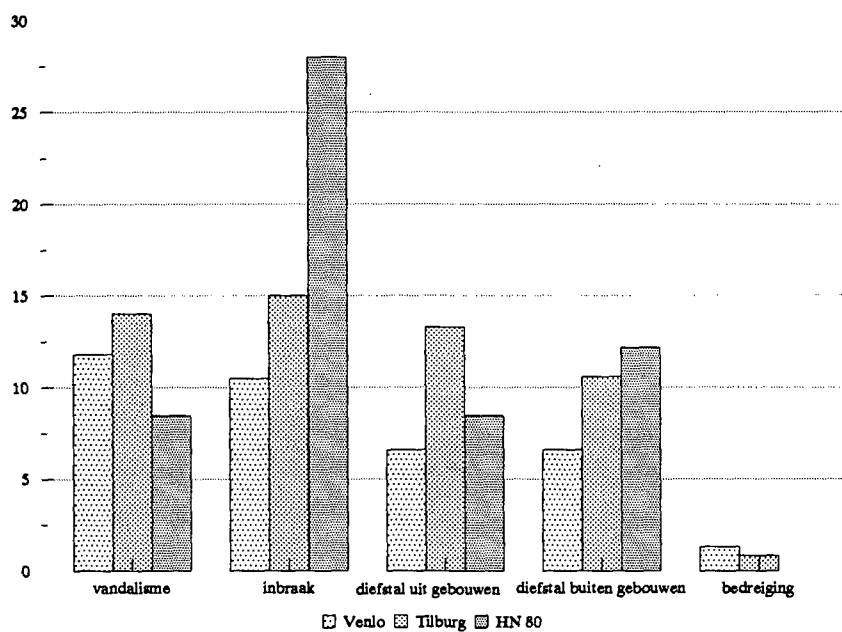
De vergelijking tussen de drie bedrijventerreinen voor wat betreft de feitelijke criminaliteit wordt geïllustreerd door middel van figuur 3.1. Uit deze vergelijking blijkt dat de cijfers van Hoorn niet veel afwijken van de andere bedrijventerreinen als het om vandalisme, bedreiging of diefstal gaat. Zorgelijk is echter dat het delict inbraak op HN 80 bijna 2 tot 3 maal zo vaak plaatsvindt als op de andere bedrijvencomplexen.

Het bedrijventerrein HN 80 'scoort' daarentegen relatief goed als het om respons en de bereidheid tot investeren gaat. De projectgroep van de HIB heeft meer moeite gedaan om de respons hoog te krijgen dan de verantwoordelijken voor de enquête naar publiek-private samenwerking op de andere terreinen. Dit resulteerde dan ook in een respons die 7 tot 17% hoger is dan bij die andere terreinen.

Als de bereidheid tot investeren wordt vergeleken, dan blijkt - zie tabel 3.1 - dat ook deze in Hoorn groter is dan bij de projecten in Tilburg en Venlo. Mogelijk hangt dit samen met het grote aantal slachtoffers van inbraak.

⁸ In de rapportages over de bedrijventerreinen van Tilburg en Venlo werd een vergelijking met landelijke cijfers getrokken. Nu er, met drie rapporten, meer standaard vergelijkingsmateriaal voorhanden is, hebben wij ervoor gekozen om voor HN 80 geen vergelijking met de landelijke cijfers te trekken. De cijfers die bij Tilburg en Venlo naar voren komen, zijn recenter en beter vergelijkbaar.

Figuur 3.1: Vergelijking slachtofferpercentages HN 80 met percentages van bedrijventerreinen in Tilburg en Venlo

Tabel 3.1: Bereidheid tot investeren in vergelijking tot andere terreinen, in %⁹

Bedrijventerrein	Bereid	Niet bereid
HN 80	25,0	1,3
Venlo	13,7	5,3
Tilburg	14,3	9,8

⁹ Voor de goede orde: de respondenten die 'nee' antwoordden op de vraag of zij eventueel mee willen doen aan een beveiligingsconcept, zijn hier buiten beschouwing gelaten.

4 Conclusie

De door de respondenten gemelde criminaliteit is, met uitzondering van het delict inbraak, qua omvang redelijk te vergelijken met de criminaliteit op vergelijkbare bedrijventerreinen in Tilburg en Venlo. Zorgwekkend is het grote aantal slachtoffers van inbraak. Dit percentage is twee tot drie keer zo hoog als bij de bedrijvencomplexen in Tilburg en Venlo.

De inschatting van criminaliteit als een probleem, de subjectieve beleving, komt overeen met het beeld dat bij de andere terreinen werd aangetroffen. Slechts een klein aantal respondenten noemt het criminaliteitsprobleem in het algemeen voor de vestiging 'zeer groot'. Daarentegen is het zo dat bijna de helft van de respondenten van mening is dat de kans op het specifieke delict 'inbraak' is toegenomen.

De respondenten van HN 80 hebben een niet al te positief oordeel over de inzet van de politie, hoewel hun oordeel minder negatief is dan dat van de respondenten in Venlo en Tilburg. Mogelijk is dit te wijten aan het feit dat de respondenten nauwelijks in contact komen met politiefunctionarissen. Dit kan betekenen dat de politie, in het kader van het samenwerkingsproject, er goed aan zou doen gericht informatie over haar functioneren te verstrekken. Dat zou het oordeel over het functioneren van de politie en het oordeel over een eventuele samenwerking kunnen verbeteren.

De respondenten hebben een negatiever oordeel over de veiligheid van de openbare weg op het bedrijventerrein en over de veiligheid op de terreinen van de vestiging, dan over de beveiliging van de gebouwen van de vestiging. Als redenen voor het meedoen aan het verbeteren van de beveiliging worden deze drie onderdelen ongeveer het meest genoemd. Toch is het aan te raden de nodige aandacht te besteden aan het feit dat het eventuele beveiligingsproject gericht is op het bedrijventerrein als geheel en niet specifiek op de afzonderlijke bedrijven. Juist de veiligheid van de nu als onveilig ervaren openbare weg zou door een beveiligingsconcept kunnen worden verbeterd. Gezien de door de respondenten genoemde redenen lijkt het aan te bevelen om uit te gaan van een totaalconcept, waarbij zowel de veiligheid van de gebouwen, de terreinen, de openbare weg als van de parkeerterreinen aan de orde komt.

De respons is hoog; blijkbaar is de moeite die er gedaan is om de respons zo hoog mogelijk te krijgen, beloond. Toch dient men zich juist bij een enquête,

waarbij voor de deelnemers eventueel een voordeel zou zijn te behalen (verbetering van de veiligheidssituatie), af te vragen wat de oorzaak is voor het niet invullen van de vragenlijst door 23% van de bedrijven op het bedrijventerrein.

De bereidheid tot investeren is tamelijk hoog. Een kwart van de respondenten is bereid om investeringen te doen. Het blijkt dat de bereidheid tot investeren met name samenhangt met recent slachtofferschap. Dit gegeven kan een belangrijk instrument zijn tot het overreden van de bedrijven die niet tot investeringen bereid zijn. Aan de hand van dit gegeven kan ook het belang van goede preventie worden uitgelegd.